

RDEČI PRAPOR

Glasilo Jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prosa. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna pet t-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

15. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 5. februarja 1910.

Leto XIII.

NA SLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Šijiti in Suniti.

Ne le krščanstvo, temveč tudi druge verske družbe so razkosane na sekte, ki se vzajemno imenujejo krivoverske in se sovražijo. Tako je razcepjen mohamedanski svet v dve veliki sekti, ki sta nastali kmalu po smrti proroka Mohameda bolj iz političnih, nego iz verskih razlogov in boj med njima traja že 1300 let. Zadnje dni so prišle zopet iz Buhare vesti o grozovitem klanju, ki je zahtevalo na stoinsko žrtev. Manjši boji so se že dalje časa ponavljali, toda tako krvavega klanja kakor zadnje dni, že dolgo ni bilo.

Buhara je že več desetletij pod ruskim pokroviteljstvom. Prebivalci so Suniti in sicer najbolj fanatični izmed vseh. Da je službena Rusija dolgo tako rekoč s prekrizanimi rokami gledala, kako Suniti koljejo Šijite, ima najbrže svoj posebni vzrok.

Razkol v mohamedanskem svetu je nastal po smrti proroka radi vprašanja, kdo naj postane njegov naslednik. Na eni strani je bil Mohamedov zet, na drugi njegov tast. Pristaši prorokovega tasta Ebubekra so zmagali in dasi so poteptali načelo zakonitega nasledstva, so se imenovali pravoverne, »Sunite«, dočim so nasprotniki postali razkolniki, Šijiti. V verskem oziru se razlikujejo glavno v tem, da priznavajo zadnji samo Koran, drugi pa tudi ustno predajo.

Trinajst stoletij je minulo od razkola, ki je nastal, ko je bilo mohamedovstvo še povsem mlado. In trinajst stoletij se nadaljuje krvoločni boj obeh sekt. Vsako leto, deseti dan meseca Moharema zalujejo Šijiti in obhajajo spomin na smrt svojega mučenika ter preklinjajo prorokovo hčer Ajšo, ki je bila povzročiteljica prvega boja. Ta god je pa navadno tudi glavni dan moritve na Jutrovem. Od stoletja do stoletja je naraščalo sovraštvo in odkar je Sunit Osman ustanovil turško državo, Šijit Izmajil pa moderno Perzijo, so neprenehoma pristaši obeh sekt dvigali orožje drug proti drugemu. Sultan Selim II. je hotel po sili napraviti konec tem bojem z nekako »bartolomejsko nočjo« in je ukazal, da naj se po vsem osmanskem cesarstvu v eni noči pomore vsi Šijiti od sedmega do sedemdesetega leta. Za to »bogoljubno« delo je dobil priimek »Pravični«.

V zadnjem stoletju je bilo nekoliko več miru nego v prejšnjih časih, dasi ni nikdar orožje popolnoma mirovalo. Toda nekoliko bolje je bilo in zaradi tega je Abdul Hamid upal, da se mu posveči veliko delo sprave, ne zaradi sprave, ampak ker bi bil on tedaj postal »Kalif« vseh mohamedancev. Toda Šijiti se niso dali pridobiti in niso opustili svojega sovraštva. Panislamizem je ostal votla ideja kakor želja rimskih papežev, da bi združili vse kristjane pod svojo trojno kromo. Abdul Hamidu se je dal v službo krvni sovražnik perzijske dinastije Kandzarov, sojh Mehmed Džemaledin al Afgani in mu je obljubil, da mu pridobi visoko perzijsko duhovščino, Mustehide, Perzijski konzul v Carigradu, neki Armenec, je šel po sultanovem nalogu v Teheran ter je vzela s seboj Džemaledinova pisma za perzijsko duhovščino, da bi jo odvrnil od šaha.

Perzijski poslanik v Carigradu je izvedel za namen in da prepreči nevarnost, je porabil sredstvo, s katerim se je pri Abdul Hamidu doseglo vse: Denunciral mu je Džemaledina in konzula kot mlado-turka in s tem sta že bila oba izgubljeni. Pone-

srečena Abdul Hamidova spletkarja je podkurila staremumu sovraštvo na novo in stari boji so prišli zopet na dnevni red. Že leto dni se javljajo neprenehoma prepri in spopadi ob turško-perzijski meji. Suniti ne morejo pozabiti na svoj starodavni namen: Iztrebiti krivoverce. Ta namen je gnil tudi sunitske dijake buharskih medres (mohamedanskih šol), da so napadli šijitske trgovce in oplenili njihove trgovine, da so pomorili šijitske uradnike.

Nikoli ni verski fanatizem rodil nič dobrega, reke krvi so že tekale radi njega.

Narodna delavska organizacija in dr. Mandič.

II.

Shoda v Kanalu in Solkanu, katera je priredil dr. Mandič ter me zval na besedni boj, sta imela končno edini vspeh, ki je bil sploh pričakovati, t. j. pokazala sta, da je vsaka pametna in poštena diskusija z narodno delavsko organizacijo nemogoča, drugič pa, da narodna delavska organizacija sama ne ve, kaj hoče in tega tudi ne ve ustanovitelj in vrhovni voditelj dr. Josip Mandič. Da seveda še manj ve, zakaj gre, Vladimir Knaflič, predsednik podružnice v Gorici, to se posebej razume. Zadnja izjava, dne 25. t. m. v »Soči«, katero je podal A. Gabršček, načelnik izvrševalnega odbora napredne stranke na Goriškem, pa jasno kaže, katera vloga je namenjena N. D. O. in rekli bi, da tudi dokazuje, kako vloga je dosedaj dejansko igrala: »Odtргati delavstvo od socialno-demokratske stranke in združiti ga v navadnih društvi v zmislu zak. iz leta 1867 za prosep stanovskih interesov, politično pa naj bi sledili tako združeni delavci vrhovnemu vodstvu narodno-napredne stranke.« N. D. O. faktično ni nič drugega, kakor tak privešek političnih strank. Ako dr. Mandič in Vladimir Knaflič govorita po shodih drugače, potem je to le vaba za one delavce, ki so dovolj razumni, da zahtevajo samostojno socialno in ekonomično smer. Le tem je treba na shodih metati pesek v oči in dr. Mandič in Knaflič to v obili meri delata s frazami: »N. D. O. je strokovna organizacija, se ne vrti v politično življenje, ima le gospodarske svrhe in se je ločila od socialno-demokratske stranke, ker ta ne varuje dovolj narodnega slovenskega delavstva in poudarja preveč internacionalizem.«

Vsemogočni načelnik izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke na Goriškem je torej jasno povedal voditeljem N. D. O., da je ta le toliko vredna kolikor sledi povelju narodnih strank. Le po tej poti je mogoče naprej, vsaka druga pot je zgrešena. Dr. Mandič pa je na shodih v Kanalu in v Solkanu prav energično poudarjal, da narodno-napredna stranka ne zasluži tega imena, da je psevdoliberalna stranka in je dajal prav mojim izvajanjem, da je koruptna nazadnjaška stranka. Dr. Mandič in V. Knaflič sta obadva trdila, da nobenega delavca nihče ne sila, voliti to ali ono stranko in Knaflič se je izgubil celo tako daleč, da je trdil: »Narodni delavci so volili deloma klerikalno, deloma liberalno in deloma socialno-demokratsko«. Ves svet pa danes ve, da so narodni delavci v Trstu, v Ljubljani in v Gorici najogljivejši priganjanci narodnih strank za časa volitev. Na shodih in izven shodov kažejo pristaši N. D. O. strupeno osebno sovraštvo proti pripadnikom socialno-demokratske stranke in kjer so v manjšini, a se čutijo za to dovolj močne, s skandali in s pretepom skušajo onemogočiti zborovanja socialno-demokratske stranke. Strupene osebne sovražne

opazke na shodih v Kanalu in Solkanu proti meni, ki me je vendar N. D. O. vabila na shod — in me torej morala sprejeti kot gosta — ravnotako dokazujejo, da je narodno delavstvo fanatično vzgojeno proti vsakemu pristašu socialno-demokratske stranke. Ako potem trdita dr. Mandič in Knaflič po shodih, da tako fanatizirani in šovinistični ljudje volijo po prostem prepričanju in celo s socialnimi demokrati, potem je to goli in pravcati politični humbug. N. D. O. na Slovenskem sploh sledi vzgledom narodno-socialne organizacije na Češkem in deviza češkim narodnim delavcem je, z dejanskim nasilstvom terorizirati vse ostale stranke in ta terorizacija se dosledno izvršuje. Dokaz: vsi brutalni napadi narodnih čeških delavcev na socialno-demokratsko, mladočeško in nemško stranko na Češkem. Znano mi je tudi, da se je v Trstu ob pričetku N. D. O. po zaupnih shodih povsod izdajala izrecno parola: »Agitirati moramo na vsak način in če drugače ne, s pestmi!« Agitatorji organizacije narodnih delavcev so se torej naravnost učili uporabljati skandale in pesti. Zato je N. D. O. tudi nase potegnila vse te elemente, katerim je tako agitačno sredstvo po čudi in po volji. Tudi štrajk v Ajdovščini se je vršil in končal pod parolo. Kakor je bil docela opravičen štrajk delavcev v Ajdovščini, tako je bil konec tega štrajka naravnost rečeno ostuden. N. D. O. je iz Trsta pripeljala čete nasilnežev, da bi s skandali pospešili rešitev štrajka, ko je uvidela, da ostane podjetje neuklonljivo. Poravnava ajdovskega štrajka, ki se je vršila po posredovanju c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici, ni nič drugega, kakor poravnava med ravnateljem fabrike, ki je streljal z revolverjem na delavce, ter med razgrajaci in nasilneži N. D. O., ki so se tako od ene ali druge strani odtegnili kazenski oblasti. Ajdovsko delavstvo pa je šlo na delo pod starimi pogoji na prazne obljube. Poleg tega imajo še zadoščenje, da je podpiralo ta štrajk ajdovsko meščanstvo, v prvi vrsti trgovci in obrtniki, pri katerih sedaj delavci še naprej odplačujejo dolgove izra časa štrajka. Dalje prih.

Položaj na Balkanu.

Atena, 1. februarja. Dan, kdaj se skliče narodna skupština, še ni znan. Vlada predlaga sporazumno z veliko parlamentarično komisijo, naj se določijo one točke ustave, ki se imajo revidirati.

Atene, 1. februarja. Dragumis je prevzel poleg predsedništva še definitivno ministarstvo in provizorično ministarstvo za notranje zadeve.

Carigrad, 1. februarja. Zbornica je sprejela načrt zakona, dovoljuje vladi, da sme garantirati plačilo za štiri nove razdivalce torpedovk.

Solun, 1. februarja. Po zadnjih ukazih se pokličejo rezervisti tretjega zbora šele koncem februarja na štiritedensko orožno vajo. Utrdbe na grški meji imajo po nalogu vojaškega ministra pregledati zenijski častniki in če so potrebni kakšni popravki, se imajo takoj izvršiti.

Carigrad, 1. februarja. Sklicanje grške narodne skupščine močno zanima turško vlado. Iz izjav velikega vezirja in ministra za zunanje zadeve je posneti, da pride do resnega spora med Turčijo in Grško, ako pridejo poslanci s Krete v grško narodno skupščino.

»Jeni Tanin« piše odkrito, da napove Turčija Grški vojno, ako pošljejo Krečani svoje poslance v grško narodno skupščino.

Carigrad, 2. februarja. Turški poslanci so dobili nalog, upozoriti krečanske pokroviteljske sile

gerirati prepričanja, da ozdravi. Pomagati si hoče na drug način. Povabil je hčer in sina domov; vsi skupaj bodo molili ob njeni postelji in tako nadomestili, kar manjka. Toda ko prideta otroka, zve župnik, da tudi nimata več vere. Tedaj sklene, da pojde sam. Zdi se mu, da je to znamenje iz neba. V cerkev gre; ko pozvoni, je to znamenje, da je začel moliti. On odide. Vsi so razvzeti. Zaslisi se zvonec. Njegova silna vera je presegala tudi bolnico — ona zaspi! Ta hip se utrga hrib; plaz drči naravnost proti cerkvi, a glej — nad cerkvijo se obrne v stran. Vsi so pod vtiskom, da se je zgodil čudež. Vest se raznese po vsej okolici. Ljudstvo privre iz vseh krajev, duhovniki se pridejo posvetovat, kako naj razlagajo dogodek in čakajo, da bolnica shodi. Sang moli v cerkvi. Naenkrat zadoni njegov aleluja, vse ljudstvo zapoje aleluja, iz cerkve pride Sang, iz spalnice pride njegova žena. Ustala je! A le trenotek, pa omahne, se zgrudi — mrtva. «Tako nisem mislil!» zakliče Sang in z odprtimi vprašanjem pade na tla. Mrtev je. Kar je hotel, je bilo preko njegove moči. — Z uprizoritvijo smo bili le deloma zadovoljni. G. Borštnik, ki je gostoval kot Sang, očitno ni bil dispo- niran in ni dosegel tistega vrhunca moči, brez ka- terega ostane Sang medla figura. Dobra sta bila g. Nučič in gd. Wintrova; gd. Kandlerjeva je storila, kar je mogla, a uloga se ji ne prilega prav. Omeniti moramo gda. Skrbinska, ki je dobro pogodil dvomečega pastora; proti koncu bi bilo še nekoliko več akcentuiranja kori- stilo. Tudi gd. Danilo je lepo karakteriziral svo- jega pastora. Gd. Verovšek bi bil lahko kazal več dostojanstva, gdu. Gromu je nekoliko pri- manjkovalo močnatosti. Na koncu bi bil moral triumf doseči vrhunec in režija bi bila morala v ta namen storiti mnogo več; množica bi morala biti na odru, aleluja bi morala doneti navsomoč v silnem, zmagovalnem akordu in to v najvišjo ekstazo, ko pride smrt kakor strela iz jasnega. V resnici je bil finale skoraj klavrn. Več ljubezni bi bilo treba za resno dramo!

Raznoterosti.

† Župnik Jemeršič na Hrvaškem je danes Rauchova metla, zagrižen frankovec in klerikalec. Ta mož je na novega leta dan v pridigi izrekel svojim ovčicam sledeče «krščanska» voščila. Vi niste ljudje, vi niste kristjani, niste vredni, da vas greje solnce božje. Daj bog, da bi izbruhnila vojska in da bi vsi vi poginili, daj bog, da bi se pojavila kuga in vas pomorila, daj bog, da bi nastala lakota in da bi vi vsi od glada poginili!» To vse zato, ker ga verne ovčice počejo v politiki slušati.

† Zadnji janičarji. Svoj čas v dobi turskih vojen so bili janičarji, poturčeni Slovani, strah in trepet vseh sovražnikov. Leta 1826 je dal Sultan II. pomoriti vse janičarje, ker so se bili uprli. Bilo jih je 50.000. Dvajset janičarjev, ki so imeli službo v Saj Odzaku, je bilo preztih v tem mesarskem klanju in ko je Mohamed zanje izvedel, jih je po- milostil, daroval jim celo okolice njihove vojašnice, določil jih za redarje v Eyubu in ukrenil, da se število janičarjev ne sme nikdar zvišati nad 20. Ti janičarji si izvolijo svojega poveljnika iz svoje srede za eno leto, v katerem dobiva 20.000 mark. Potem gre s polno plačo v pokoj. Ker postane vsak jani- čar enkrat poveljnik, je janičarska služba zelo pri- ljubljena, dasi vlada v njih vrstah najstrožja disciplina, dasi je s to službo združeno vsakovrstno po- manjkanje. Janičarji žive kakor vojaški menihi, toda kot poveljniki v pokojni si privoščijo udečno živ- ljenje.

† Ruska svoboda. Herzik, znani peterburški založnik Tolstojevih del, je bil obsajen na poldrugo leto trdnjave, ker je zaležil «Cerkev in država», delo, katero, je «bogokletno» po mnenju državnega pravdnika.

† V premogokopih ponesrečen. Po poročilu c. in kr. konzularnega urada v Montrealu z dne 19. novembra l. l. se je ponesrečil neki Mihael Gustav, oženjen, oče enega otroka, domoven v «Lakvicah» pri eksploziji, ki se je zgodila dne 6. oktobra 1909 v premogokopih «Welland Colliery Company» v Nanaimo pri Ladysmith, Britiska Kolonija». Konzularni urad je pripravljen storiti vse korake, da dobe sorodniki ponesrečenega odškodnino. Politčna oblastva so dobila od deželne vlade na podlagi razpisa c. kr. ministrstva za notranje stvari ukaz, da osebite v krajih, ki imajo podobno ime, kakor ga navaja konzularni urad, uvedejo vsa po- trebna poizvedovanja, da se dožene identiteta po- nesrečenega.

H. Suttner
Ljubljana :: Mesni trg
razpošilja ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko tvrdko. — Veliki novi cenik zastoj.
Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoea K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—. 55

Čez

ga ni!
Po njem ti jed diši,
Želodec ne boleha
In glava ne boli!

Zahtevajte izrečno „FLORIAN“!
Zavračajte ponaredbe!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

† Prijeti srbski vojvode. Te dni so došli v Skopje po opravih bivše vojvode srbskih ustaških čet, znani Gjorgje Skopljanče, Petko in Denko. Dasi so takoj po proglašenju turske ustave opustili nadaljno četovanje, vendar jih je policija takoj pri- jela in jih baje namerava izročiti prekemu sodu.

Vsi, ki se cutite trudne in slabotne,

ki hočete okrepiti svoje slabotno telo in pojačiti svoje pregnane in utrujene živce, ste nervozni, neodločni, bolelni in oslabei za- radi oslabljivih bolezni; vsem doječim materam, dojiljam in dojenčcem, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim priporočamo živce utrjujoče, okrepujoče in kri tvoreče hranivo, ki se ime- nuje **Sladin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczaja sladni čaj. S sla- dinom se prihrani 50% na stroških v gospodinjstvu. Vse to dokazujejo tisoči izprijeval. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczaj, Ljubljana. 52—28

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivega, oskubljenega K 2.—, polbelega K 2.80, be- lega K 4.—, prima puhastega K 6.—, izredno finega skub- ljenega K 8.—, sivega puha K 6.—, belega K 10.—, izredno fini prsni puh K 12.—, od 5 kg nabrej franko.

Gotove posteje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 116 cm široko ter 2 blazine, 80 cm dolgi in 58 cm široki, dovolj napoljene z novim, očiščenim puhastim, trpežnim, sivim perjem 16 K, s polpuhom K 20.—, s puhom K 24.—. Pernica sama 12 K, K 14.—, K 16.—, blazine K 3.—, K 3.50, K 4.—. Pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15, 18, 20. Blazine, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in 80 cm široke, K 4.50, 5.—, 5.50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 cm široke, K 13.—, 15.—, pošlje po povzetju, zavoj zastoj od K 10.— naprej franko 52—7

Maks Berger, Deschowitz št. 678, Böhmerwald.
Genik o matracah, odejah, prevlečkih in vse drugomu blagu za postelje zastoj in franko. Če ne dopade, sezameni ali denar nazaj.

Ustanovljena 1847.

52—9

Ustanovljena 1847

Zovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 || LJUBLJANA || Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go- sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, simnati modroci, otroški yozički i. t. d. Najsolidnejše blago.

Kmečko-delavska gospodarska zadruga
Dobravlje :: pošta sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po cenah je vprašati v prodajalni „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo.

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Vino naprodaj

ima

„Gospodarska zadruga“
v Vrtojbi.

Kvaliteta med vipavskim in briskim. Na zahtevo se pošiljajo vzorci. — Cene zmerno. — Zasebnikom in konsumnim društvom se priporoča

10—10

odbor.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52—20

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz sreca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posesnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.